

Врз основа на член 52 од Законот за високото образование („Сл. весник на Р. Македонија“ бр.35/08, 103/08, 26/09, 83/09 и 99/09), Универзитетскиот сенат на 26. седница, одржана на 23.11.2009 година, ги донесе следниве

ЕТИЧКИ КОДЕКС ЗА СТУДЕНТИТЕ НА УНИВЕРЗИТЕТОТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Преамбула

1. Цел на Универзитетот е да му овозможи на секој студент подобро образование, со што ќе создаде услови за понатамошен интелектуален, личен, општествен и етички развој. Секој успешен образовен процес претпоставува почитување на слободни и бурни расправи, интелектуално општење, отвореност спрема конструктивните промени и почитување на правата на сите поединци. Од студентите на Универзитетот се очекува да се однесуваат како одговорни членови на академската заедница, почитувајќи ги законите на Р. Македонија и прописите на Универзитетот, основните човекови права, интегритетот и достоинството на другите поединци, академската слобода, рамноправност и праведност, т.е. совесно и професионално да ги исполнува своите обврски.

Општи одредби

2. Етичкиот кодекс за студенти е склоп на норми и однесувања кои се должни да ги почитуваат сите студенти и студентската организација на Универзитетот. Етичкиот кодекс за студентите произлегува од Етичкиот кодекс на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип и претставува примена на општи норми на етичност и професионалност на посебни области од студентските права и обврски. Студентите и студентската организација се должни да ги почитуваат овие норми. Студентите кои не ги почитуваат овие норми ќе бидат подложни на дисциплински казни кои би се одразиле на нивниот понатамошен општествен развој, со единствена цел, заштита на правата на членовите на академската заедница, имотот и стабилноста на Универзитетот.
3. Правата и обврските напишани во овој Кодекс се однесуваат само на работата и однесувањето на студентите во просториите кои ги поседува, користи или контролира Универзитетот и на работата надвор од Универзитетот, која е поврзана со претставување или застапување на Универзитетот.
4. Етичкиот кодекс на студентите е подложен на редовни проверки и евентуални промени, согласно со развојот и разбирањето на етичките и професионалните вредности.
5. Дополнителните правила на веќе изготвениот правилник на Универзитетот не смеат да бидат спротивни од оние на Етичкиот кодекс за студентите.
6. Универзитетот има обврска да овозможи неопходни совети како сите студенти да бидат запознаени со содржината на Етичкиот кодекс на студентите.

Права на студентите

7. Универзитетот ги брани и ги штити следниве права на студентите:
 - право на учество во наставно-научен процес;
 - право на слободно изнесување и разменување мислење и уверување;
 - право на учество во расправа;
 - право на научно истражување, објавување и размена на резултати од истражувањето во мера која е во согласност со законите на Република Македонија и Статутот на Универзитетот;
 - право на објективна и праведна постапка за вреднување на работата и резултатите на сите студенти;
 - право на заштита од насилство, принуда и примена на сила;
 - право на заштита од околности кои се опасни по живот, физичко и психичко здравје;
 - право на заштита од дискриминација и вознемирување вр основа на религиска, етничка и национална припадност, раса, пол, полова припадност, имотна состојба, родителски или брачен статус, бременост, родителски обврски, старост, инвалидност, физички изглед, политичка определба и здравствена состојба;

- право на слободен избор и начин на однесување сè додека тоа не ги крши законите на Република Македонија и прописите на Универзитетот;
- право на учество во мирни, ненасилни, пријавени протести, постапки или демонстрации во мера во која истите не ги кршат законите на Р. Македонија и правата на другите членови на академската заедница;
- право на заштита од кој било вид неовластени илегални испрашувања или истражувања; доколку се работи за истражна постапка на овластени лица, потребно е да се извести студентот против кој се води истражна постапка за текот на постапката т.е. за нивните права;
- право на примена на еднаква и праведна постапка за утврдување на темелната тужба за повреда на прописите на Универзитетот;
- право на задржување на непроменет статус, права и привилегии на членовите на академската заедница, текот, траењето и дисциплинската постапка, освен за случаите за кои претставува пречка за сигурност и за целото добро на универзитетската заедница и универзитетскиот имот;
- право на заштита од барање на посебни податоци кои не се поврзани со образовниот процес;
- право на увид, по барање, во лични досиеја на посебни податоци за студентите можат да бидат дадени на увид од други лица само ако е таков вообичаениот тек на работата на Универзитетот или ако постои законска и професионална обврска тие податоци да можат да се дадат на увид;
- право на здружување, поврзување и состанување со поединци од повисок ред;
- право на прием на членови од студентската организација кај овластени лица од Универзитетот и изнесување на ставовите кои ги застапуваат;
- право на употреба на имотот на Универзитетот било од поединци или членови на студентската организација за потребните активности, чија цел е задоволување на академските и студентските потреби до мера во која не се во спротивност со прописите на Универзитетот;
- право за надомест на штета поради негрижа, злонамерна или неодговорна постапки на кој било член на академската заедница. Начинот и висината за надомест на штетата во случај на материјален губиток за студентите се уредени со прописите на Универзитетот и законите на Република Македонија;
- право на известување за правилата и прописите на однесување на Универзитетот.

Академски интегритет

8. Слободната размена на идеи зависи од веродостојноста на членовите на академската заедница, меѓусебната доверба, довербата помеѓу членовите на академската заедница во институција која овозможува нивната работа да биде примерно и професионално вреднувана и ценета. Затоа сите членови на академската заедница треба да бидат одговорни за своите постапки и да применуваат примерни истажувачки методи за постигнатите резултати. Непријавувањето во случај на академско непочитување не е неутрален чин, бидејќи овозможува вкоренување на таква пракса во работата на Универзитетот т.е. непосредно го загрозува образовниот и сознајниот процес, го нарушува угледот на Универзитетот.

Академско непочитување

9. Академското непочитување го загрозува квалитетот на образованието и не ги вреднува вистинските постигнувања на членовите на академската заедница.
- Кој било вид на измама поврзана со постапката: пријавување, испитување или друг вид на проверка на знаењето претставува повреда на овој Етички кодекс. Тоа вклучува:
- прибирање, пренесување, копирање, умножување, употреба или намерна употреба на испитниот материјал без дозвола од овластените лица;
 - прибирање, пренесување, примање, употреба или намерна употреба на испитните решенија;
 - употреба или намерна употреба на белешки, податоци, резултати или други електронски направи или програми за време на испит, доколку не е со збор дозволено;
 - лажно претставување и претставување на туѓиот труд како свој;

- помагање во ситуации на проверка на знаењето, кога се очекува од студентот да ја изврши задачата самостојно;
 - употреба на веќе оценети работи за повторно оценување на ист или друг колега без одобрение на професорот (наставникот);
 - менување или намерно преправање на оценките или резултатите вреднување на испитите или извештаите со други проверени знаења;
 - намерно уништување на академската работа или напорот на друг студент.
10. Плагијатството и злоупотребата на работата или делови од работата на други поединци т.е. изнесување на идеите на други поединци како сопствени, без знаење на авторот или без наведување на изворот претставува повреда на овој Етички кодекс.
 11. Произведување, употреба, печатење, репродукција, копирање, изменување, премес-тување или уништување на кој било академски материјал, универзитетски акти, документи или идентификациски исправи без дозвола од овластените лица претставува повреда на овој Етички кодекс.
 12. Создавање ситуација во која другите студенти ќе бидат неправилно спречени за академските добра или во која студентите создаваат непочитување на академските предности пред другите студенти претставува повреда на овој Етички кодекс. Тоа вклучува:
 - изработка, искривување, печатење, копирање, репродукција, изменување, преместување или уништување на кој било универзитетски акт со намерна лага, дезинформација или оневозможување на информацијата на други поединци;
 - преместување, криење или намерно скратување на книги или друг библиотечки материјал, поточно оној што е поврзан со задолжителната литература;
 - навлегување во работата на други студенти со намера за попречување на резултатите од нивната работа.
 13. Влијанието или обид за влијание на непристрасното вреднување на наставникот или телата кои го спроведуваат вреднувањето, се смета за повреда на овој Етички кодекс.
 14. Пристапот во приватна просторија или простор на кој било студент на академската заедница без дозвола од овластените лица претставува повреда на овој Етички кодекс.
 15. Јавно застапување или претставување на Универзитетот, кој било дел на истиот, студентска организација или друг член на академската заедница без дозвола на овластените лица се смета за повреда на овој Етички кодекс.
 16. Јавно изнесување на непроверени и неточни податоци за други студенти и останати членови на универзитетската заедница се смета за повреда на овој Етички кодекс.
 17. Непримерно однесување поврзано со наставниот процес претставува повреда на овој Етички кодекс, и тоа:
 - намерно пречење или прекинување на наставата, истражувањето или друга академска активност;
 - непридржување на дополнителните упатства и правила на однесување за студентите кои се пропишани од Универзитетот.
 18. Неовластен пристап, кражба или уништување на интелектуалната сопственост на други поединци претставува повреда на овој Етички кодекс. Тоа вклучува:
 - кражба и уништување книги, белешки, податоци, експерименти, проекти и сл.;
 - намерно влегување во базата на податоци и документираните тела за да би се прочитале, копирале, употребиле, пратиле или измениле нивната содржина без дозвола на овластени лица;
 - употреба на пресметковни средства за да би се саботирала работата или резултатите на другите студенти или кој било друг член на универзитетската заедница;
 - уништување, демонтирање, менување, изобликување, оневозможување пристап до базата на податоци или слични активности направени без дозвола на овластените лица.
 19. Умножување или употреба на лого, заштитен знак или жиг на кое било универзитетско тело без дозвола од овластените лица се смета за повреда на овој Етички кодекс.

Физички повреди и злосторства

20. Наставно-научниот процес бара од сите студенти почитување на правата на личен интегритет на другите членови на академската заедница поради остварување на нивните академски цели и содејствување со дејноста на Универзитетот. Кој било вид намерно физичко повредување, злосторство, вознемирување, уценување, оневозможување, пречење, присилување, понижување, застрашување, навредување или слично претставува повреда на овој Етички кодекс.

Вознемирување

21. За целите на овој Етички кодекс, вознемирувањето се смета како непримерно однесување спрема други поединци кои го повредуваат нивното посебно достоинство, пречи на извршување на работните задачи или намалување на квалитетот на животот на поединците.
22. За вознемирување се смета секоја постапка која се карактеризира со отсуство на пристап од друга страна, која создава или придонесува создавање непријатни и непријателски работни и образовни околности, со кои ги заплашува, навредува или понижува другите поединци.
23. Вознемирување може да биде секое вербално или невербално однесување кон други поединци кое е втемелено на религиска, етничка и национална основа, раса, пол, полова припадност, имотна состојба, работен и образовен статус, родителски или брачен статус, бременост, родителски обврски, старост, инвалидитет, телесен изглед, политичка определба и здравствена состојба. Спонтано вознемирување во облик во кој студентот го нанесува на друг студент во која било област на Универзитетот, исполнување на некој вид сексуално обоени предлози, барање или услуга се смета за неправилност на овој Етички кодекс.
24. Закана на кој било студент за сексуален предлог, барање или услуга се смета за повреда на овој Етички кодекс.

Дискриминација

25. Секое кршење на темелните права, слобода и автономија на поединецот спротивно од целта и мислењето на Универзитетот, секое однесување и пропис кое на недозволен начин ги дискриминира останатите поединци се смета за повреда на овој Етички кодекс. Постапките или прописите кои ги дискриминираат другите поединци врз основа на религија, етничка и национална припадност, раса, пол, полова определба, ориентација, имотна состојба, работен или образовен статус, родителски или брачен статус, бременост, родителски обврски, старост, инвалидитет, телесен изглед, политичка ориентација и здравствена состојба се смета за повреда на овој Етички кодекс.
26. Обликот на афирмативни акции во облик на квота или привилигирани постапки, пропишани или одредени од страна на Универзитетот, не се сметат за дискриминачки или за неприфатени однесувања. Оваа одредба не е спротивна на праксата или селекција која е рационална, добронамерна, непроизволна и која се темели на професионални и етички стандарди. Оваа одредба не е спротивна на праксата на слободни и аргументирани расправи за која било тема, која е втемелена на толеранција и почитување на правата на другите поединци.

Дрога и алкохол

27. Став на Универзитетот е да образува и пронајде најдобар начин за борба против употреба или потенцијална употреба на опојни дроги и алкохол.
- Меѓутоа во борбата против зависноста е дозволена примена на дисциплински мерки
- Следниве постапки се сметаат за повреда на Етичкиот кодекс:
- продажба и употреба на опојни дроги во просториите кои ги поседува, користи или контролира Универзитетот;
 - продажба и конзумирање на алкохолни пијалаци во просториите кои ги поседува користи или контролира Универзитетот; алкохолни пијалаци смеат да се конзумираат само во простории и пригоди кои се одобрени од страна на овластените лица;
 - учествување во образовниот процес во состојба под дејство на опојни дроги или во алкохолизирана состојба.

Стандарди и однесувања во објектите на Универзитетот

28. Студентите имаат право на слободна употреба на просториите кои Универзитетот ги поседува, користи и контролира, право на користење на објектите и другиот имот на Универзитетот се во согласност со универзитетските прописи. Следниве однесувања се сметаат за неправилни за Етичкиот кодекс и кршење на гореспоменатите правила:
- намерно оневозможување на влез, излез или пречење во нормална употреба на објектите на Универзитетот или неговите делови;
 - останување или задржување во кој било објект на Универзитетот по пропишаното време;
 - намерно предизвикување бучава или користење средства кои предизвикуваат бучава која пречи во наставниот процес или ја крши приватноста на другите поединци;
 - намерно пречење на организирани или пријавени настани кои се одржуваат на места кои ги поседува користи и контролира Универзитетот;
 - намерно пречење на кој било член на академската заедница во извршувањето на неговата должност;
 - непочитување на правилата на работа на студентските служби, библиотека, студентска организација, рекреативен центар и други објекти кои Универзитетот ги поседува, употребува или контролита.

Сигурност и заштита

29. Како и во секоја заедница, така и на Универзитетот, одредени облици на одговорни однесувања се неопходни за да се осигура функционирањето т.е. сигурност и заштита на академската заедница. Намерно или ненамерно создавање на околности кои се опасни за живот, физичко или психичко здравје и сигурност се сметаат за повреда на овој Етички кодекс. Ситуациите кои се опасни за животот, здравјето и сигурноста, а кои се настанати како последица на недозволен занемарливи обврски исто така се смета за повреда на овој Етички кодекс.
30. Пристап или обид за влез во кој било објект или простор на Универзитетот со ограничен пристап без одобрение на овластено лице се смета за повреда на овој Етички кодекс.
31. Поседување, давање на друго лице, изработка или содејствување во изработка на клуч или други средства кои овозможуваат пристап до објектите или имотот на Универзитетот без дозвола на овластени лица се смета за повреда на овој Етички кодекс.
32. Намерно оштетување, уништување или надградување на имотот на Универзитетот или имотот кој е во сопственост на други поединци на Универзитетот се смета за повреда на овој Етички кодекс.
- Имотот на Универзитетот и имотот на поединци на Универзитетот потребно е да се заштитат од пожар. Затоа се воведуваат следниве норми:
- пушењето е дозволено само во простории посебно обележани за таа намена;
 - однесувањето, преместувањето и намерното онеспособување на каков било противпожарен уред без дозвола од овластено лице се смета за неприфатливо однесување;
 - намерно беспричинско активирање на противпожарен аларм се смета за неприфатливо однесување.
33. Внесување на ладно оружје, експлозивни направи, опасни хемикалии и други опасни направи и супстанции се смета за повреда на овој Кодекс.
- Отстапка од наведеното може да биде направена само по одобрение на овластените лица на Универзитетот.
34. Намерно изнесување на неточни информации со цел лажна забуна на кој било член на академската заедница се смета за повреда на овој Етички кодекс (лажни телефонски повици за поставување бомба, пожар и сл.)
35. Намерно пречење на работата на универзитетскиот состав или технолошки ресурси се смета за повреда на овој Етички кодекс.

Почитување на правилата и дисциплинските постапки

36. Намерното кршење на правилата на Универзитетот и спречување на дисциплинските постапки пред телата на Универзитетот се смета за повреда на овој Етички кодекс, и тоа:
- нејавување на повици поврзани со спроведување на дисциплинските постапки;
 - искривување и уништување или лажно сведочење пред телата на Универзитетот кои спроведуваат истражни постапки;
 - намерно иницирање на дисциплински постапки без вистински примерок;
 - спречување или обид за спречување или обесхрабрување за учество на други поединци во дисциплинската постапка;
 - намерно помагање или притисок врз другите поединци на кој било начин кое смета на дисциплинската постапка;
 - притисок или обид за притисок на непристрасност на телата кои ја спроведуваат дисциплинската постапка.

Правилата влегуваат во сила со денот на објавувањето.

**Претседател на Универзитетски сенат
Ректор,
проф. д-р Саша Митрев, с.р.**